NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VII. Kraków, niedziela 10 lutego 1924 Nr. 34

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nad... wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Red... będą uwzględnione.
Redakc... zwraca.
Redaktor naczelny ... od 12 do 1 w południe.

Cena Nru Mp. 250.000

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 5800000 kwrt. 17400000
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. 6000000 kwrt. 18000000
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. 7000000 kwrt. 21000000
Zagranicą: z przesyłką pocztową mies. 12000000 kwrt. 36000000
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo złp. 0·05, wiersz milimetr. 1-szp. złp. 0·10. Nadesłane złp. 0·30. Wiersz milimetrowy 1-szpalt. w tekście złp. 0·40. Wiersz milim. 1-szp. na 1-szej stronie złp. 0·50. Gratulacye złp. 3. Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe
Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty.

Polityka sojuszy czy Liga Narodów?

Kraków, 9 luty.

(K) Referat marszałka Rataja na niedawno odbytym zjeździe Rady Naczelnej „Piasta“ skonstatował w lapidarny sposób rozbieżność dróg, panującą między dwoma pretendentami do supremacyi w Europie, a mianowicie między Anglią a Francyą. Bo antyteza między polityką sojuszy, której ma hołdować Francya, a polityką Ligi Narodów, faworyzowaną przez Anglię okazuje się po głębszej analizie nie bar dzo trafną, w rzeczywistości bowiem i Francya i Anglia ze zbożną na pozór czcią kadzidlanym dymem otaczały ołtarz, zbudowany w Wersalu przez ostatniego Mohikanina demokracyi prezydenta Wilsona. Pokłon w stronę Ligi narodów nie powstrzymuje jednakowoż wcale Anglii, by szukać sojuszy na kontynencie i w ten sposób zapewnić sobie w Europie przeciwwagę w stosunku do Francyi.

Gdy zaczęto w Europie zbyt głośno mówić o przymierzu francusko-czeskiem, zjawia się nagle w Londynie przyjaźnie witany premier węgierski. Francya patronowała małej Entencie, ale na uboczu pozostaje Bulgarya, a zresztą w łonie małej Ententy Rumunia nie jest zbyt pewnym sojusznikiem. Ileż mistrzowskich pociągnięć zawiera w sobie zmienny flirt z Turcyą i Grecyą — przyszłość dopiero okaże.

A jednak teraz ta pozorna antyteza między polityką sojuszy a polityką Ligi narodów nabiera dużo aktualności. Z chwilą dojścia do władzy Mac Donalda Liga Narodów, ów anemiczny produkt natchnienia Wilsonowskiego zaczyna się rumienić świeżą krwią, oddycha swobodniej i śmielej spogląda w przyszłość. Zupełnie bowiem słusznie nazwał Mac Donalda trzeźwo się oryentujący w arkanach polityki międzynarodowej sen. Koskowski namiętnym i fanatycznym pacyfistą. Nie jest zatem wykluczonem, że w niedalekiej już przyszłości Liga Narodów stać się może prawdziwym trybunałem rozjemczym, między sprzecznymi interesami mocarstw. Dobrze więc się stało, że nareszcie zaczęto się u nas więcej interesować Ligą Narodów. Może to zainteresowanie się posłuży do przeprowadzenia rewizyi ogólnych za sad naszej polityki światowej.

Bo dotychczasowa polityka sojuszy może mieć dla naszego mocarstwowego stanowiska fatalne wprost następstwa. Tylko krótkowzroczność może przesłonić nam fakt zupełnej izolacyi Polski — dzięki właśnie polityce sojuszy. Ogłoszony tekst francusko-czeskiego traktatu — (o ile niema ponadto tajnego układu, jak zwykle w takich wypadkach) zawiera ściśle sformułowane wzajemne zobowiązania. Są wszelkie dane, by przypuszczać, że oświadczenie ministra Benesza o tem trudniejszem porozumieniu się z Polską, im silniej Rosya występować będzie jako czynnik polityki europejskiej, jest stwierdzeniem a posteriori, że taki stan rzeczy już de facto jest przygotowywany. W Rydze odbywają się konferencye między państwami bałtyckiemi a Rosyą i Niemcami, by ureguło wać tranzyt towarów z pominięciem Polski, a rywalizacya między Włochami a Anglią o palmę pierwszeństwa w uznaniu de iure sowietów, rywalizacya, z której już skorzystała Rosya, cofając w ostatniej chwili układ widocznie pod naporem Anglii, świadczy o tem, że Rosya wkroczyła już na arenę polityki światowej jako faktor, z którym poważnie liczyć się wypada, zwłaszcza nam, sąsiadom Rosyi. Atawistyczne ciążenie Czechosłowacyi do Rosyi, które na południowym Wschodzie naszego państwa ma swą inspiracyę, pozwala przypuszczać, że Czechy dołożą wszelkich starań, by sojusz francusko-czeski w pewnej formie rozciągnąć też na Rosyę, tem bardziej, że i we Francyi nie brak tendencyi w tym kierunku, a gdyby to nastąpiło będzie Polska zupełnie osamotnioną. A tę izolacyę zawdzięczyć możemy polityce sojuszy i lekceważeniu Ligi Narodów.

Gdy więc obecnie na widownię wypłynęła znowu Liga Narodów, Polska nie ma żadnych powodów, by gniewać się na kapryśną historyę lecz owszem z uczuciem ulgi może przywitać ten moment. Przemawiają bowiem za takiem stanowiskiem z naszej strony i względy słuszności i racya stanu.

Europa długo systemu koszarowego nie wytrzyma. Musi nastąpić równowaga umysłów, a zmora wojny światowej, wisząca znowu nad naszemi głowami na cienkim włosie rozmaitych całkiem i pół-tajnych traktatów jak miecz Damoklesa, musi być raz na zawsze zażegnana. Rozbudowa więc Ligi Narodów, planowana przez Mac Donalda otworzyć może przed nami wrota upragnionego pokoju i ostatecznie zlikwidować źródła powojennej neurastenii zbrojeniowej na całym świecie. Dla nas era pokoju jest tem bardziej potrzebną, ponieważ weszliśmy szczęśliwie wreszcie w okres prób sanacyi finansów, a wszelkie niespodzianki na polu polityki zagranicznej mogą być dla nas nieobliczalne.

Nie lekceważmy sobie Ligi narodów — oto hasło, pod którem przystąpić musimy do reorganizacyi całego systemu naszych politycznych oryentacyi. Grożąca izolacya Polski powinna być mimo silnego sojusznika francuskiego na dalszą metę przestrogą, że polityka sojuszy jest chwiejną i nie dostatecznie zabezpieczającą. Może na terenie Ligi Narodów, gdzie aktywnie i twórczo wystąpimy, pękną te druty kolczaste którymi rozmaici Beneszowie Polskę opasać usiłują.

Rząd przystąpi do faktycznej stabilizacyi kursu marki.

Ustawowe określenie relacyi do przyszłej waluty — odroczone.

Sin. Warszawa. (Telefonem) W dniu wczorajszym odbyło się posiedzenie Rady finansowej, na którem rozpatrywano problem stabilizacyi kursu marki polskiej w okresie poprzedzającym wprowadzenie złotego.

Dyskusyę zainicyował poseł Diamand, który zaznaczył, że zaufanie społeczeństwa do sanacyjnych poczynań rządu wzrosłoby, gdyby udało się nadać marce stałą wartość. To, osiągnąć można przez określenie w drodze rozporządzenia kursu, po którym wymiana marek na złote winna nastąpić.

W dyskusyi zabierali głos pp. Zdziechowski, Byrka, Karpiński, Kostanecki, Korfanty i inni. Mowcy zwracali uwagę, że ustawowe określenie relacyi marki do złotego kryje niebezpieczeństwo dla kursu złotego. Podnoszono też konieczność dążenia do stabilizacyi faktycznej, odkładając stabilizacyę ustawową na czas późniejszy, zwłaszcza, że okres oddzielający nas od chwili wprowadzenia nowej waluty, jest nie bardzo długi.

Żywą dyskusyę wywołała kwestya wypuszczenia przed uruchomieniem Banku Polskiego specyalnej waluty przejściowej na cele kredytowe, czego domagają się sfery gospodarcze.

Oświadczono się w tym duchu, że wystarczające są bony podatkowe, o ile PKKP przyjmować je będzie przy wpłacie kredytów.

W toku dyskusyi zabrał głos premier Grabski, który oświadczył, że ustalenie wartości marki pod względem prawnym jest możliwe. Byłoby to zresztą ustalenie relacyi nie w stosunku do złotego, lecz w stosunku do złota. Osiągnięte tą drogą zwaloryzowanie marki dałoby się utrzymać w praktyce, ponieważ, na podstawie równowagi budżetowej i przy emisyi marek tylko na cele skupu złota i walut złotych oraz w ograniczonej ilości na cele gospodarcze, emisya będzie nie zbyt wysoka i posiadać będzie zdrowe pokrycie. Stabilizacya zatem kursu marki nie przedstawia wielkiej trudności. Jakkolwiek ze względów prawnych i finansowych ustawowe określenie relacyi marki do złotego, jest całkowicie możliwem, to jednak premier nie widzi konieczności przystąpienia do tego natychmiast. Natomast rząd w najbliższym czasie ograniczy się do faktycznej stabilizacyi kursu marki.

Marka polska w Nowym Jorku

Sin. Warszawa. (Telefonem) Z dniem 7 lutego zaczęła giełda nowojorska oficyalnie notować kurs marki polskiej. Kurs wynosił 1.20—1.10 dolara za 10 milionów.

Oficyalny kurs franka złotego w dniu 9 bm. 1,800,000.

Frank złoty dla cen tytoniu od 4 do 11 bm. 1,840,000.

Frank złoty dla kolei i poczt od 1 do 15 bm. 1,800,000.

Ustawa o służbie wojskowej przyjęta w III. czytaniu.

Poprawka Koła Żydowskiego przeciwko karze śmierci — odrzucona.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu uchwalono w trzeciem czytaniu ustawę o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

W dyskusyi końcowej zabrał głos przedstawiciel Koła żydowskiego

POSEŁ RABIN LEWIN,

który uzasadniał poprawkę Koła żydowskiego, wypowiadającą się przeciw karze śmierci za dezercyę. Mowca zaznacza, że na Zachodzie kara śmierci została zniesiona.

Hasło: „si vis pacem, para bellum" rozpanoszyło się dziś na świecie, z konieczności więc nie może Polska pozostawać w tyle i musi się zbroić, tembardziej, że niektórzy nasi sąsiedzi nie chcą się pogodzić z myślą, że Polska powstała, żyje i żyć będzie!

Ten passus przemówienia posła Lewina przyjęła Izba żywymi oklaskami. Inna rzecz, że w głosowaniu odrzucono poprawkę Koła żydowskiego przeciw karze śmierci.

Po uchwaleniu ustawy część Izby, a mianowicie posłowie stronnictw od endeków po Wyzwolenie powstali z miejsc, wznosząc okrzyki na cześć armii. PPS. i mniejszości narodowe nie wzięły udziału w manifestacyi co dało niektórym posłom z prawicy asumpt do wrogich okrzyków, zwłaszcza pod adresem PPS. Socyaliści, rzecz prosta, nie pozostali dłużnymi.

To, o czem p. minister oświaty nie wspomniał.

Koło Żyd. zwraca uwagę na katastrofalny stan szkolnictwa żydowskiego.

Sin Warszawa. (Telefonem). Na wczorajszem posiedzeniu sejmowej komisyi oświatowej w dyskusyi nad ekspose ministra oświaty Miklaszewskiego zabrał głos

POSEŁ DR WYGODZKI (Koło żydowskie),

który zaznaczył, że w przemówieniu swem nie chce poruszać spraw, o których p. minister wspomniał, ale chce omówić sprawy, które p. minister idąc w ślady swych poprzedników, pominął zupełnem milczeniem. Mowca ma w pierwszym na myśli sprawę szkolnictwa mniejszości narodowych w Polsce. To ustawiczne przemilczanie tak doniosłej dla życia państwowego sprawy, odbija się fatalnie na stanie szkolnictwa mniejszości narodowych, a szczególnie szkolnictwa żydowskiego, którego położenie jest katastrofalne z powodu braku funduszów oraz nieustających szykan ze strony władz administracyjnych. Mowca domaga się przyznania prawa szkół publicznych żydowskim szkołom powszechnym. W dalszym ciągu mowca wykazuje, że tylko 10.8% uczniów żydowskich pobiera naukę w państwowych szkołach średnich, olbrzymia zaś większość młodzieży żydowskiej zdana jest wyłącznie na szkoły prywatne. Widać stąd, że istnieje wyraźna tendencya wprowadzenia numerus clausus do szkół średnich.

W dalszym ciągu mowca wykazuje na system ograniczeń, panujący na uczelniach wyższych, domagając się uchylenia faktycznie wprowadzonego numerus clausus na niektórych uczelniach.

W toku dalszej dyskusyi zabrał głos

POSEŁ RABIN LEWIN (Koło żyd.),

który oświadczył, że wprawdzie ustawa o numerus clausus nie przeszła na sejmie, czem oszczędzono Polsce wielkiej hańby, mimo to jednak pod różnymi pozorami ograniczenia istnieją, a liczba młodzieży żydowskiej w szkołach państwowych stale się zmniejsza. P. minister powinien nareszcie kres położyć tym stosunkom. Nadto poruszył mowca sprawę nieobsadzenia posad nauczycieli religii żydowskiej w wielu szkołach, zwłaszcza w Małopolsce.

Rząd Macdonalda wobec Polski.

Informacye p. Skirmunta.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na posiedzeniu komisyi budżetowej, w generalnej dyskusyi nad budżetem M. Spraw Zagr. zabrał głos kierownik ministerstwa spraw zagranicznych dr Bertoni, który część swego przemówienia poświęcił stosunkowi Polski do nowego rządu w Anglii. Przy tej sposobności odczytał dr Bertoni raport posła polskiego w Londynie. Zdaniem p. Skirmunta, należy oczekiwać pewnych nieprzychylnych aktów z strony nowego rządu angielskiego wobec Polski.

Rząd Macdonalda ma w szczególności wszcząć podobno w najbliższym czasie silną akcyę w sprawie mniejszości narodowych w Polsce. Nadto zachodzi obawa przed demarche angielskiem w sprawie statutu dla Małopolski Wschodniej.

W szerokich kołach poselskich wywarła wiadomość ta zrozumiałe poruszenie.

Życzenia Macdonalda.

Warszawa, 7. 2 PAT. Prezes rady ministrów przyjął posła angielskiego Maxmüllera, który wręczył mu następującą deklaracyę premiera angielskiego Ramsaya Mac Donalda: prezes rady ministrów Wielkiej Brytanii, polecił mi zakomunikować Wasze Ekscelencyi najlepsze życzenia w akcyi prowadzonej dla wewnętrznej konsolidacyi finansów, gospodarczego postępu i ogólnej pomyślności Polski, oraz wyraził nadzieję, że dobre stosunki, łączące oba narody, będą mogły zacieśnić się w czasie piastowania przezeń urzędu.

Minister Zamojski wraca.

Wiedeń, 7. 2 PAT Minister spr. zagr. Zamoyski przyjął w ciągu dnia dzisiejszego b. ministra dra Juliusza Twardowskiego, delegata Polski w komitecie likwidatorów banku austro-węgierskiego, tudzież inż. Loewenkrona, delegata Polski przy komisyi repartycyjnej. Wieczór o godz. 10.20 odjechał min. Zamoyski do Warszawy.

Rząd angielski dążyć będzie do bezwzględnej pacyfikacyi Europy

Wiedeń, 8. 2 PAT. Neues 8 Uhr Blatt donosi z Londynu: Rząd angielski przyszedł do przekonania że odbudowa gospodarcza Anglii może nastąpić dopiero po załatwieniu wszystkich bieżących spraw. Jedyną drogą, prowadzącą do naprawy stosunków gospodarczych Anglii jest szybka pacyfikacya Europy. Partya robotnicza zwalcza wprawdzie pokój wersalski jest jednak zdecydowana nie dopuścić do żadnej nowej wojny. Zamierza ona traktować wszystkie główne kwestye jako jedną całość, ponieważ w rzeczywistości pozostają one ze sobą w związku. Zmniejszenie zbrojeń będzie przedmiotem wysiłków partyi pracy, atoli na razie tylko w ramach zagadnień ogólnych i w związku z kwestyą długów wojennych.

Lloyd George — Poincare.

Paryż, 8 2 PAT. Clemenceau oświadczył współpracownikowi Intrassigeant'a, że twierdzenia Lloyda George'a są tworem fantazyi. Tajny układ, którego by nie uznał kongres amerykański nie mógłby być prawomocny. Clemenceau dodał, że jeżeli mu ktoś pokaże ten traktat to on zobowiązuje się zapłacić całą sumę reparacyjną.

Zaledwie 3% z ziemi ornej w Palestynie jest dotychczas w rękach Żydów. 60.00 rodzin żydowskich zamieszkuje nasze dzielnice, jeśli zatem każda złoży **dziennie tylko 1000 Mp. na głowę, na Fundusz Narodowy,** wówczas wzmocni się znacznie nasz stan posiadania w Palestynie.

O wydanie senatora Deutschera

Sin Warszawa. (Telefonem). Wczoraj nadeszło do kancelaryi senatu pismo prokuratury w Krakowie z żądaniem wydania senatora Deutschera w związku z zajściem w krakowskim sądzie powiatowym. (Donieśliśmy o tem w numerze wczorajszym. — Red.).

Proces Lednicki-Wasilewski zbliża się ku końcowi

Sin Warszawa. (Telefonem). Wielki proces polityczny Lednicki contra Wasilewski dobiega końca. Wczorajszy dzień rozprawy poświęcony był końcowym przemówieniom stron.

Wypłata dodatku urzędnikom nie będzie wstrzymana

Sin. Warszawa. (Telefonem) Projekt wstrzymania wypłaty dodatku drożyźnianego urzędnikom państwowym upadł. Przyczyną tego — stanowisko sfer urzędniczych, które wypowiedziały się przeciw projektowi. Słychać, że w sprawie tej dojdzie do kompromisu. Niższe kategorye urzędników mają dodatek otrzymać w gotówce; wyższe zaś kategorye otrzymają go w formie bonów skarbowych, jednakowoż bez przymusu.

Ubezpieczenie na wypadek bezrobocia.

Warszawa, 8. 2 PAT. Sejmowa komisya ochrony pracy w dalszym ciągu zajmowała się ustawą o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia. Przyjęto dalsze artykuły, odnoszące się do funduszów ubezpieczeniowych, przyczem przyjęto za zasadę, że wkładki ubezpieczeniowe mają być pobierane od faktycznych zarobków ubezpieczeniowych. Udział robotnika określono na ½%, pracodawcy na 1½%, a skarbu na 1,3%.

Ruch na kolejach.

Warszawa, 8. 2 PAT. Po wczorajszej całodziennej i całonocnej pracy wszystkie tory w obrębie dyrekcyi warszawskiej zostały oczyszczone. Ruch mniejwięcej normalny zarówno z Krakowem jak i Górnym Śląskiem został dziś rano przywrócony, chociaż pociągi nadchodzą jeszcze z wielkiem opóźnieniem.

Zniżka cen na rynku hurtowym.

Warszawa, 8. 2 PAT. Gł. Urząd statystyczny podaje do wiadomości że ceny hurtowne w ostatnim tygodniu stycznia (od 26 stycznia do 1 lutego włącznie) ujawniły znaczną zniżkę. Wskaźnik cen hurtownych obliczony dla wspomnianego tygodnia na podstawie cen 24 towarów w porównaniu z poprzednim tygodniem (od 19 do 26 stycznia włącznie) wykazał 6 proc. zniżki.

Spadek cen złota.

Sin Warszawa. (Telefonem). W ostatnim czasie daje się zauważyć znaczny spadek cen złota. Gdy w okresie paniki walutowej cena grama złota przekraczała 13 milionów, obecnie złotnicy kalkulują gram złota od 6½—7 milionów.

Węgiel tanieje.

Warszawa, 8. 2 PAT. Sejmowa komisya dla badania cen węgla wysłuchała sprawozdania p. ministra przemysłu i handlu o sytuacyi w przemyśle węglowym. P. minister zanalizował aktualną sytuacyę w przemyśle węglowym oraz wszystkie czynniki składowe cen węgla, a więc zarobki robotników, wydajność pracy, zyski kopalń oraz podatek węglowy. Następnie p. minister zdał sprawę z dotychczasowych zarządzeń rządu, zmierzających do obniżenia cen węgla i nadmienił przytem o obniżeniu podatku węglowego oraz zauważył, że przemysłowcy bądź z własnej inicyatywy, bądź na skutek pertraktacyi z rządem ze swej strony obniżyli ceny za węgiel.

Marka niemiecka w Zurychu.

Zurych 8 II. PAT. Szwajcarski Bankverein notował dziś nieoficyalnie Berlin C01271/2—001521/2 za 1 bilion.

Bilans gospodarki inflacyjnej.

Kraków, 9 lutego.

Dokończenie.*)

II.

Te sfery gospodarcze, które z inflacyi tj. kredytów inflacyjnych korzystały także na tem dobrze wyszły, bo licząc z matematyczną ścisłością na spadek marki postępujący w coraz silniejszem tempie były zawsze pewne, że zapłacą przy spłacie długu mniej niż wzięły. Tę różnicę lokowano w walucie obcej lub w inwestycyach. Jakie fortuny na tem podłożu gospodarki inflacyjnej przez kredyt powstać mogły, tego dowodem Stinnes w Niemczech, Bosel i Castiglioni w Wiedniu, Sacharow w Paryżu, których olbrzymie majątki w ciągu kilku lat w ten sposób powstały.

Nie da się zaprzeczyć, że inflacya przyczyniła się także do rozwoju przemysłu, ożywienia handlu wewnętrznego i zewnętrznego skoro gałęzie te korzystały właśnie z powodu inflacyi z kredytów, taniości robotnika, środków żywności i produktów krajowych — przynajmniej w pierwszym okresie inflacyi znacznie tańszych jak zagranicą. Z tej przyczyny, że płaca robotnicza pozostała zawsze w tyle za inflacyą i spadkiem waluty. Między innymi naszą dobrą konjunkturę eksportową, zwłaszcza surowców w latach 1920]23 mamy do zawdzięczenia inflacyi. Oczywiście niezdrowa ta konjunktura musiała się prędzej czy później załamać - co właśnie ostatnio nastąpiło. Charakterystyczne, że w Anglii odzywały się przed paru miesiącami głosy, za świadomem wywołaniem u siebie inflacyi, celem ożywienia eksportu.

To wszystko było możliwe i działo się kosztem szerokich warstw najsłabszych ekonomicznie, których cały dochód i majątek stanowiła marka polska, tj. kosztem coraz gorzej wynagradzanej pracy zawodów wolnych i urzędników, oraz kosztem posiadaczy długów państwowych, oszczędności, rent — których inflacya z majątku wywłaszczała. Rząd zniszczył zdolność kupna stanu średniego, pochłonął oszczędności społeczne i zniszczył kapitał obrotowy słabszych ekonomicznie warstw — przez inflacyę, skoro każdy nowo wydany banknot pomniejszał markowy majątek i dochody tych sfer które je odbierały w markach. I to jest właśnie najniesłuszniejszą stroną tego stanu inflacyjnego, że trafia on warstwy najkulturalniejsze i najsłabsze, które wskutek tego źle wynagradzane musiały swój poziom życiowy do tego stopnia zniżyć, że ledwie starczyło na zaspokojenie najprymitywniejszych potrzeb. Warstwa ta została przez inflacyę spauperyzowana i dlatego odczuwa ona najsilniej drożyznę. Rząd, któremu nie jest obcym ten skutek gospodarki inflacyjnej u swych urzędników — starał się im pomóc przez zwalczanie drożyzny — przez represye karne przeciw lichwie, przez przepisy o cennikach i inne tego rodzaju półśrodki popularne ale nie mniej demagogiczne, zwalając winę drożyzny na kupców.

Widzimy, że inflacya jest wygodnym i cudownym wprost środkiem dla pokrywania wydatków i rządzenia bez troski. Ale aż do czasu. To właśnie ciągle wzrastające tempo inflacyi, które u nas od października 1923 zaczęło wzrastać z zawrotną szybkością podkopało w zupełności zaufanie do gospodarki rządowej i do samej marki. I nadszedł kryzys. Marka przestaje być miernikiem wartości, wszyscy żywiołowo wprost ją odrzucają, najpierw zrzucają się z niej sfery przemysłowe i handlowe, potem wszyscy inni, giełdy zagraniczne skreślają ją z ceduły — a wszystko to razem wywołuje obawę przed zupełnym zanikiem wszelkiej wartości marki w następstwie czego nikt by jej już nie przyjął jako środka płatniczego — czyli przestałaby być pieniądzem.

Tu groziłaby już katastrofa gospodarcza i socyalna.

Równocześnie w obawie przed dalszą niedającą się już zahamować inflacyą zaczęły nagle ceny wszystkich towarów a przedewszystkiem środków żywności iść raptownie w górę i prześcignęły u nas w styczniu znacznie spadek marki (w Krakowie np. wzrosła drożyzna w 15 dniach stycznia o 100% a kurs dolara o 45%). I tu występują dalsze skutki hyperinflacyi: kalkulacya cen nie opiera się już na żadnej podstawie lecz opanowana jest wyłącznie obawą, żeby dana cena nie pozostała w tyle poza zmniejszeniem w międzyczasie wartosci pieniądza przez inflacyę i eksontuje z góry w cenie dalszy spadek marki. Stąd nagłe i gwałtowne przekroczenie parytetu światowego wszystkich najważniejszych artykułów żywnościowych i towarów, jak zboże, mąka, tłuszcze, mięso, nabiał, cukier, węgiel, skóra, żelazo, towary włókniste.

Te same prawie symptomy gospodarcze wystąpiły w Niemczech w lecie ubiegłego roku, w Austryi w jesieni 1922 a u nas w grudniu i styczniu — jako nieuchronne skutki hyperinflacyi. Organizm gospodarczy znieczulony się staje na dalsze dawki inflacyjne, — rządzenie i pokrywanie deficytu budżetowego dalszą inflacyą stawało się coraz trudniejsze. Równocześnie znaczne przekroczenie partytetu swiatowego wywołuje dalsze ścieśnienie konsumpcyi, dalszą dewastacyę rynku wewnętrznego, i niemożność wywozu; w konsekwencyi dalszej zamykanie warsztatów produkcyi i bezrobocie. Wszystkiemu temu towarzyszy ciągle dalej pauperyzowanie stanu średniego, coraz większy brak środków obiegowych i coraz bardziej zwiększający się brak zaufania za granicą dla naszej gospodarki. Splot tych wszystkich symptomów jako nieuchronny, wszędzie występujący ostateczny skutek inflacyi stwierdza słowa poety o przekleństwie złego czynu, który ciągle rodzi dalsze zło.

Oto bilans gospodarki inflacyjnej.

Porzucenie jej i powrót do normalnych zasad gospodarki państwowej jest ciężkim problemem dla rządu; tak jak ciężko jest osobie, która dotąd dostatnio i szeroko żyła z nielegalnych dochodów, z dochodow tych zrezygnować i pracą uczciwą skromnie ale przyzwoicie się utrzymywać — tak samo ciężko będzie państwu to uczynić. Ale uczynić to musi — bo opanowanie inflacyi staje się palącą kwestyą już nie samej polityki finansowej ale niezależnego bytu samego państwa.

Dr. Ignacy Mahler.

*) p. „N. Dz." Nr. 33.

Konferencya w sprawie „Jewish-Agency" w Ameryce.

New York. (ŻAT) Tekst zaproszenia na mającą się odbyć w Ameryce konferencyę palestyńską, (pisaliśmy o niej onegdaj), które wysłane zostało do 100 osobistości żydowskich w Ameryce, ogłosił obecnie sekretarz amerykańskiego Keren Hajessod Emanuel Neuman, który będzie czynny także, jako sekretarz Louisa Marshalla na konferencyi. Zaproszenie obok Marshalla nosi także podpisy dra Cyrusa Adlera, sędziego Sterna i Colonella Herberta Lemana. Zaproszenie powołuje się na zagadnienie stworzenia Jewish Agency wedle 4 artykułu mandatu brytyjskiego i na plan współpracy niesyonistów tej agencyi. Następnie na projekt stworzenia „towarzystwa inwestycyjnego" dla Palestyny ze siedzibą w New Yorku, Oczekuje, że konferencya wybierze komitet, złożony z 25 członków, który będzie konferował z Organizacyą syonistyczną, w sprawie warunków wstąpienia do „Jewish Agency", Większość zaproszonych na konferencyę osobistości kierowniczych żydostwa amerykańskiego zgłosiła gotowość współpracy.

Sprawy żydowskie na Litwie.

Kowno, (ŻAT). Na zapytanie posła litewskiego w Tarybie w sprawie pełnomocnictw gmin żydowskich złożył minister dla spraw żydowskich, dr Rosenbaum następujące oświadczenie. Wedle ustawy nie jest rzeczą jasną, czy można zmusić Żydów do należenia do gmin żydowskich. Jak dotąd żaden Żyd nie chciał się z gminy wykluczyć. Podatki gminne są obligacyjne i z tej przyczyny są one dobrowolnie płacone.

Widoki złagodzenia projektu ustawy w sprawie spoczynku przymusowego niedzielnego są nieznaczne, Chadecy litewscy oświadczyli, że nie zgodzą się na żadne koncesye w tej sprawie.

Syoniści Holandyi a Egzekutywa

Haga. (ŻAT) Nowe kierownictwo holenderskich syonistów z Nechemiaszem de Lieme na czele zwróciło się do Egzekutywy syonistycznej z listem w którym wyraża żądanie, ażeby organizacyom krajów, o małej liczbie ludności żydowskiej dać możność wysłania swoich przedstawicieli do wszystkich syonistycznych instytucyi i instancyi.

Na marginesie „Golema".

H. Lejwika.

(Dokończenie.).

Golem jest dzieckiem chaosu, jest żywiołem jest istnością bytu jeszcze nie nazwaną. Tajemnica jego życia spoczywa w ręku rabiego, a rabi Lew wie, że bliską jest już chwila, kiedy szarpnąć trzeba wrzeciądzami, które zamykają przepaść naszego narodowego życia, a na tę junacką zuchwałość zdobyć się może tylko prażywioł. Golem jest objektywizacyą tych podziemnych, pozaświadomych sił które Rabi Lew imperatywnym gestem swej woli ujarzmił i wprzągł w służbę narodowego odrodzenia. Golem nienawidzi rabiego i kocha go. Nawiedzają go sny okrutne, które się owijają koło osoby rabiego, ale pryskają, gdy rabi się zjawia i ręce swe położy na jego głowę. Gdy przychodzi na ziemię młody żebrak z twarzą jasną jak przeczucie ostatniej prawdy, Golem odczuwa dziwny niepokój, przezwycięża wtenczas swoją ponurą samotność i czarne osamotnienie, staje się jasnym i na moment, na jedno mgnienie tylko oka odzyskuje swą wolność, ściele się wtenczas kobiercem spopielonej gwiazdy przed tymi, którym dobrowolnie objawia prześwietlone jasną, radosną dobrocią swe prawdziwe oblicze. Mija ta chwila, a twarz Golema staje się znowu czarna i bolesna, dziwaczna i obca z zastygłym uśmiechem nieporadności i zakłopotania na ustach. Golem nie może być człowiekiem, gdyż jest tylko zesłańcem podziemnych sił na nasz padół. A gdy wnuczka Marela, jego twórcy i pana wywołuje w nim czysto ludzkie uczucia, nie może im dać folgi, gdyż został przez rabiego powołanym do spełnienia czynów, którym zwykła nie poradzi siła. Poprzez morze krwi aż do ostatniego tchu ma iść do wyzwolenia nie siebie — tylko żydostwa, tylko świata całego. On jeden może podnieść swą olbrzymią pięść, w ostry zaopatrzoną topór przeciw temu światu widm i fikcyi, w których my ludzie się dusimy. A gdy spełnił swoją misyę, gdy zniweczył plany czarnych sił, upostaciowanych w Tadeuszu, nie może znaleźć spokoju, nie może upodobnić się do ludzi, żyć ich marnem szczęściem, cieszyć się ich marną radością. Stoi poza nawiasem ludzkich stosunków, które rozrywać usiłuje potężnymi ciosami swego topora. I ginąć musi, a wyroku tego dokonuje na nim jego twórca Marel, który łudził się na chwilę, że Golem będzie żył dalej jak inni ludzie. Przezwycięża Marel swą litość i przeistacza go znowu w kupę gliny.

* * *

Ale istnieje w tym upiornym dramacie inna, odwrotna, że tak powiem strona medalu. Oto Rabi i Tadeusz walczą o duszę świata, o władztwo nad kosmosem. Golem sprzymierzeniec Marela wstąpił w czeluście piekielne z okrzykiem na ustach: Po przez śmierć i krew aż do ostatniego tchu do wyzwolenia. Otacza go tam korowód widm i zjaw i okrutną objawiają mu prawdę. Nie jemu samemu, tylko im trzem wybrańcom ducha ludzkiego Golem, człowiek z krzyżem i młody żebrak siedzą w zaczarowanem kole ludzkich fikcyi, a widma i zjawy śpiewają krwiożerczą, pełną dyabelskiej ironii pieśń:

„Znikąd krzyk, znikąd płacz
Oto siedzą skamieniali
A martwe robaki toczą
Serce ich chwały!"

Czyż naprawdę walczyli o człowieka? Gdzież jest ten, kogo nieokłamali? Ofiara z ich życia w krwawy przemienia się żart. Wszystko, co się zaczęło, w chwili urodzin już się skończyło, gdzie tylko ich spoczęły stopy, wiatr-szubrawiec zasypał ich ślady tumanem piasku i kurzu.

A duchy i zjawy, widma i maski śpiewają piekielną, zawrotną tryumfującą pieśń obłędu i chaosu, a ta pieśń jest strasznym, okrutnym chichotem szatana, wyrosłego nagle przed oczyma rozpiętego na krzyżu Chrystusa, który zbielałemi ze strachu wargami szepce swe mrożące krew w żyłach słowa: Czemuś mnie opuścił, o Panie?

Załamuje się w tej chwili przed nami całe dzieło pękają z piekielnym hukiem wiązadła żelaznych

Ekspose Dra Benesza.

Bardziej uprzejmy ton wobec Polski.

Kraków, 8 lutego.

Mowa, jaką onegdaj wygłosił dr. Benesz w komisyi zagranicznej senatu czeskiego, dowodzi, że czechosłowacki minister spraw zagranicznych uważa chwilę obecną za bardzo ważną a może nawet za przełomową dla przyszłych losów Europy. Momentów, wskazujących na dokonujące się zasadnicze przemiany w oryentacyi politycznej kilku mocarstw, istotnie nie brak, bo oto w krótkim przeciągu czasu rozegrały się wypadki tak doniosłe, jak objęcie rządów najpotężniejszego mocarstwa świata przez partyę socyalistyczną, uznanie oficyalnie rządu sowieckiego przez Anglię za której przykładem rychło pójdą Włochy, wyraźna zmiana frontu we Francyi w kierunku łagodniejszego traktowania Niemiec, a wreszcie coraz żywszy udział, choć jeszcze nie oficyalny, Ameryki w aktualnych sprawach ekonomicznych Europy.

Dr. Benesz uważa te wypadki za oznaki postępującej pacyfikacyi Europy, to też stosując się do tej przewidywanej linii rozwojowej polityki europejskiej, uderzył tym razem w swojem ekspose w tony bardziej przychylne, niż kiedykolwiek przedtem w stosunku do tych sąsiadów, z którymi pożycie sąsiedzkie dotychczas mocno niekiedy szwankowało.

Zwraca przedewszystkiem na siebie uwagę passus, poświęcony Polsce, w którym z rzadką delikatnością podkreślił dr. Benesz, że rozszerzanie informacyi o bliskiem rzekomo przystąpieniu Polski do małej ententy dotyka drażliwość Polski i nie odpowiada faktom. Charakterystycznem jest również dalsze oświadczenie dr. Benesza, że celem jego było osiągnięcie porozumienia z Polską przedtem, zanim Rosya wejdzie znowu czynnie na arenę europejską.

Odnośnie do Niemiec podniósł dr. Benesz, że Czechy były pierwszem z państw sprzymierzonych, które zawarły z Niemcami traktat handlowy, oraz że stosunki wzajemne nie dały dotychczas powodu do żadnych skarg. Ogłoszony niedawno traktat Czechosłowacyi z Francyą nie ma intencyi agresywnych i nie zwraca się przeciw Niemcom, tem bardziej, że kość niezgody między Francyą a Niemcami — kwestya reparacyj — bliższą jest rozwiązania, niż się powszechnie sądzi. Traktat ten jest właściwie — według dr. Benesza — tylko stwierdzeniem stanu rzeczy dotychczas istniejącego, a nie zaciągnięciem jakichś nowych zobowiązań. Jeśli Czechosłowacya nie zawarła podobnego traktatu z Anglią, to tylko dlatego, że ta ostatnia, jako państwo wyspiarskie nie ma potrzeby ustalania w tej formie swych stosunków z państwami środkowo-europejskiemi.

Widocznem jest, że ekspose Benesza miało za istotny cel odebrać traktatowi z Francyą ten przykry posmak, z jakim mogła go odczuć opinia zagraniczna niefrancuska, przedewszystkiem w Anglii. Przeczuwając, zdaje się, wzmożoną aktywność nowego rządu angielskiego, nie zadawala się dr. Benesz uspakajającemi oświadczeniami, złożonemi w tej mierze niedawno Baldwinowi w Londynie, lecz powtarza je obecnie, przyczem dla dodania im nacisku zaznacza wyraźnie, że ekspose swoje przeznacza nie tyle dla opinii krajowej, ile dla zagranicy.

Trudno nie wyrazić ubolewania, że w momencie tak ważnym panuje u nas na posterunku ministra spraw zagranicznych faktyczne bezkrólewie, skutkiem czego naszą politykę zagraniczną cechuje w przeciwieństwie do czechosłowackiej zupełna bierność, uwidoczniona tak że w sprawie konferencyi państw bałtyckich.

---

napozór konstrukcyi, a my nagle znajdujemy się na pustem rumowisku, gdzie tylko wichry świszczą dziką pieśń zniszczenia, straszną i okrutną melodyę śmierci.

* * *

Lejwik należy do rodziny tych poetów, którzy cierpią z powodu niedoskonałości i kłamliwości naszej mowy. „Język kłamie głosowi, a głos myślom kłamie"! Poeta prawdziwy wszak nigdy nie będzie niewolnikiem słowa, które mu tylko zaciemnia drogę do istności bytu. A gdy stanie przed tajemnicą, której żadne słowo oddać nie jest w stanie, mówi do nas wówczas mytem, spowiada się symbolem. Lejwik tyranię słowa najboleśniej odczuwa. Oczy jego są ciągle wpatrzone w otchłań, którą zdrowy, przeciętny człowiek przesłania mušlinową zasłoną fikcyi, starym, spłowiałym już gobelinem legendy. Dlatego symbole jego rozpływają się i przeistaczają się nieraz w metaforę, w symboliczną przenośnię. Jedynie Marel pozostaje sobą aż do końca tego jedynego w naszej literaturze faustowskiego dramatu. „Golem" jest to poemat widmowy, o upiornej czasem piękności. Jest prawdziwem, przepięknem misteryum dramatycznem. „Golem" jest dziełem, które przyjść musiało, za którem tęskniliśmy, którego oczekiwaliśmy.

Znikła legenda, bo legenda jest tylko barwnem kłamstwem masy, która stoi bezradna wobec śmierci i przeznaczenia. Ze śmiercią i przeznaczeniem obcować tylko może jednostka „Golem" jest tem słowem żydowskiej jednostki, jest pierwszą książką, napisaną dla żydowskiego samotnika — inteligenta.

* * *

Przeczytał tę książkę człowiek, głuchy na muzykę wewnętrzną. Przeczytał ją od początku do końca i — zwaryował. Krzyczał potem w gazecie; gdzie tu sens, gdzie tu „tachlys". Nie słyszał spiżowych tonów dzwonu, rozlegających się z kart tej książki, wołających: vivos voco. Serce w tym dzwonie pękło, a spiżowy ton przechodził zwolna w łkanie i płacz, w bezsilny charkot, konającego pokolenia. Krytyk słyszał tylko charkot, widział tylko dzwon popękany. Krytyk był tylko komiwojażerem autorem sensacyjnych, cygańskich romansów. Czyż znacie aforyzm Nietschego: gdy krytyk uderza książką o głowę i słyszymy dźwięk pusty, nie zawsze temu książka winna.

* * *

Gdybym tę książkę przetłumaczył na polskie, poświęciłbym ją — Janowi Kasprowiczowi. Modliłbym się do wielkich cieni Wyspiańskiego, któryby w „Golemie" z wszelką pewnością odczuł tony pokrewne swej derwidowej barfie. A autor najcudniejszej książki w literaturze polskiej ostatniej doby „Księgi ubogich", tej najdroższej mojej pieśni z pewnością ją pokocha i pozna w ten sposób że wyrazem młodego żydowskiego pokolenia jest nie zawsze — Szolem Asz.

* * *

Żegnaj mi Golemie! Jeszcze jerychońskie trąby reklamy nie ogłosiły cię za ostatni wyraz scenicznej inscenizacyi. Już widzę, jak genialna dłoń reżysera drapuje cię w togę międzynarodowego spektaklu. Wkrótce będziesz „szlagierem", wkrótce obwozić cię będą po scenach europejskich, będziesz miłością wszystkich snobów. Jeszcze na razie rozkoszować się mogą tobą — rozrzuceni na obu półkulach świata żydowscy samotnicy.

Dr. M. Kanfer.

ECHA POLITYCZNE.

Kongres socyalistów francuskich.

Tegoroczny kongres socyalistów francuskich, który się odbył w Marsylii w końcu stycznia i w pierwszych dniach lutego, zajmował się głównie sprawą wyborów i taktyki wyborczej. Z tego też stanowiska rozpatrywać należy uchwały kongresu i jego znaczenie.

Wobec niesprawiedliwej ordynacyi wyborczej, wyznaczającej premie za większość głosów, uzyskanych przez jedną z list, partya prawie jednomyślnie wypowiedziała się jeszcze przed kongresem na konferencyach lokalnych na rzecz sojuszu wyborczego z innemi partyami lewicy. Różnice zdań powstały jednak w sprawie charakteru tego sojuszu. Uwydatniły się kierunki następujące:

1) Blok wyborczy tylko z komunistami. Kierunek ten reprezentowany był przez okręg du Nord (Północny) ale też z zastrzeżeniem, że w innych okręgach o charakterze mniej robotniczym i bardziej zagrożonych ze strony Bloku Narodowego, dopuszczalne są sojusze z lewicą burżuazyjną.

Przed kongresem socyalistów odbył się kongres komunistów francuskich, którzy uchwalili wystosować do socyalistów list z propozycyą utworzenia „jednego frontu" wyborczego, ale zarazem postawili warunki, od których przyjęcia uzależniają udział swój w bloku z socyalistami.

Propozycyi komunistycznej socyaliści nie wzięli seryo i przeszli nad nią do porządku jeszcze przed kongresem.

2) Blok wyborczy ze wszystkiemi elementami, wrogiemi w stosunku do Bloku Narodowego, a więc od komunistów do niektórych radykało-socyalistów. Ale blok obowiązywałby tylko na czas wyborów, wszelkie kompromisy programowe byłyby wyłączone.

3) Blok wyborczy z lewicą burżuazyjną ma być rozszerzony na okres powyborczy i umożliwić ewentualny udział w rządzie.

Dyskusya trwała długo. Kilka szczegółów tej dyskusyi jakoteż rezolucyę, przyjętą przez kongres, podamy później.

Na kongres przybyło 260 delegatów reprezentujących 73 okręgi na ogólną ilość 83 okręgów. W porównaniu z rokiem ub. zaznaczył się postęp w 50 okręgach. Od czasu rozłamu w Tours partyi udało się odzyskać z powrotem od komunistów 20 okręgów. Partya liczy 51 tys. członków, opłacających podatek partyjny. Komuniści, którzy liczyli 130 tysięcy członków, obecnie liczą 50 tysięcy.

Likwidacya komisaryatu dla spraw

narodowościowych w Rosyi.

Moskwa. (ŻAT.) Rada Komisarzy ludowych postanowiła w związku z mającą nastąpić likwidacyą komisaryatu dla spraw narodowościowych, ażeby przedstawicielstwa autonomicznych republik zamienione zostały w przedstawicielstwa przy prezydyum C. K. W. „Wcik" Federalny komitet dla spraw agralnych podlegać będzie również kierownictwu „Wcika", a instytut dla poznania wschodu, jak również instytut dla języków wschodnich w Piotrogrodzie przechodzą pod zarząd komisaryatu oświaty.

Kompetencyi C. K. Wykonawczego podlegać będą również uniwersytet komunistyczny ludów wschodnich oraz czasopismo „Żyzń nacyonalnostiej".

DROBNE WIADOMOSCI ŻYDOWSKIE.

— ŻYDOWSKI UNIWERSYTET W MAROKKO. Wedle wiadomości z Filadelfii przygotowuje żydowska gmina w Tangerze stworzenie żydowskiego uniwersytetu, na którego czele ma stanąć tamtejszy nadrabin.

— PIERWSZE GIMNAZYUM ŻYDOWSKIE W ESTONII zostało uroczyście otwarte 3 lutego w Rewlu. Żydowska gmina w Rewlu ofiarowała 27 milionów marek dla wybudowania gmachu, który jest wyposażony w najnowsze techniczne instrumenty.

W uroczystości otwarcia wzięli udział kierownicy wszystkich estońskich gimnazyów przedstawiciele rządu i mniejszości narodowych jakoteż goście z Łotwy, Litwy i Finlandyi.

KRONIKA.

Kraków, 9 luty.

— PRZERWY W RUCHU KOLEJOWYM Z POWODU ZAWIEI. Wczoraj w dalszym ciągu ruch pociągów z powodu zawiei śnieżnych uległ znacznym opóźnieniom. Od strony Zakopanego nie nadszedł żaden pociąg, jak i również nie wysłano tam zwykłych pociągów osobowych. Rano wyszedł pociąg do Nowego Sącza przez Chabówkę.

— RUCH PASZPORTOWY W KRAKOWIE Jak się dowiadujemy, mimo wprowadzenia waloryzacyi opłat paszportowych, ruch w biurze paszportowem przy krakowskiej dyrekcyi policyi wcale nie osłabł. Przeciętnie załatwia biuro dziennie około 15 podań o paszporty i tyleż przedłużeń ważności paszportów. Obecnie najwięcej podań wpływa o wyjazd do Austryi, podczas gdy dawniej skierowywał się ruch zagraniczny do Niemiec. Dzienne wpływy krakowskiego biura paszportowego wynoszą przeciętnie 600 milionów mp.

— POPIS ŻYD. TOW. GIMNASTYCZNEGO, który odbędzie się w niedzielę, 24 bm. zapowiada się pod każdym względem świetnie. Częste próby przy akompaniamencie orkiestry wskazują na wysoki poziom popisu w bieżącym roku. Szczegółowy program popisu podamy w najbliższych dniach.

— POTANIENIE OBIADÓW URZĘDOWYCH. Komisya cennikowa obniżyła wczoraj cenę obiadów urzędowych z 1 miliona mp na 800 tysięcy mp. Nowa cena obowiązuje od dziś.

— CENA CUKRU KONTYNGENTOWEGO BĘDZIE OBNIŻONA. Jak wiadomo, magistrat krakowski i kooperatywy nie przyjęły transportów cukru z kontyngentu styczniowego z powodu zbyt wygórowanej ceny, przyczem poczyniono kroki w sferach rządowych i u cukrowników o obniżenie ceny tego cukru. Wynikiem pertraktacyi, jakie przedstawiciele gminy i konsumów przeprowadzili w Warszawie, było uzyskanie zniżki akcyzy rządowej do cukru oraz wyjednanie u cukrowników korzystniejszej dla gminy kalkulacyi. Wobec tego cena 1 kg cukru będzie obniżona prawdopodobnie o 200 tysięcy mk: szczegółowe obliczenie przeprowadzone zostanie w przyszłym tygodniu. Po nadesłaniu przez cukrownie nowych faktur, gmina i kooperatywy zadecydują, czy kontyngent styczniowy jest możliwy do przyjęcia.

— WCZORAJ NA TARGU płacono za 1 litr mleka zbieranego 450—500 tysięcy mp., niezbieranego 550—800 tys. mp, za 1 kg masła 6—6 i pół miliona mp, sera 1200—1400 tysięcy mp, jaja za sztukę 200—220 tys. mp. Kura 6—12 milionów mp, kaczka 8—15 mil. mp., gęś 15—25 milionów mp, indyk 20—28 mil. marek, zając 7—8 mil. mkp.

— KRAKOWSKA GIEŁDA ZBOŻOWA nie wydała po wczorajszem zebraniu ceduły, z przyczyn, które nie zdołaliśmy ustalić. Fakt ten nie wstrzymał jednak dalszej zniżki cen zboża i mąki.

— WYSTAWA GOŁĘBI. Towarzystwo hodowców drobiu w Krakowie urządza w dniach 24, 25 i 26 okręgową wystawę gołębi pocztowych i rasowych, sprzętów gołębiarskich, tablic przeglądowych, literatury i tp. Wystawa mieścić się będzie w domu „Żołnierza polskiego“ przy ul. Mogilskiej. Eksponaty mają być nadesłane najpóźniej do 23 bm. pod adresem stacyi gołębi pocztowych Nr. 5, Kraków-Krzemionki. Liczne nagrody zapewnili: ministerstwo rolnictwa, spraw wojskowych, oraz związki hodowlane. Protektorat nad wystawą objęli wojewoda Kowalikowski, dowódca O. K. gen. Kuliński i prezydent miasta Federowicz.

— DZISIAJ WIELKIE WIDOWISKO REDUTOWE w salach Starego Teatru urządzane przez Artystki i Artystów teatru im. Słowackiego od godz. 11 w nocy. Olbrzymia tombola posiada już zebrane kilkadziesiąt cennych fantów a nadto Komitet przygotowuje cały szereg niespodzianek dla gości. Oprócz normalnych biletów imiennych, są też i zniżkowe jednak w liczbie ograniczonej.

Dalsze obniżenie cen pieczywa.

Dotychczasowe zniżki wynoszą łącznie 20 procent od najwyższej ceny.

Wczoraj odbyło się posiedzenie miejskiej komisyi cennikowej, na którem ponownie obniżono ceny pieczywa, tym razem wcale wydatnie. Od dziś obowiązują następujące ceny: 1 kg chleba jasnego 440 tysięcy mp., (dotąd 490, najwyższa cena 550 tysięcy), ciemnego 400 tysiecy mp., 6 dkg bułka gładka 50 tysięcy mp. (dotąd 52), 3 dkg bułka wiedeńska 36 tysięcy mp. (dotąd 38). Władze miejskie winny dopilnować, by sklepikarze trzymali się ściśle określonych przez komisyę cen. Przyznana ostatnio nadwyżka dla sklepów wynosi 3 tysięcy mp. na 1 kg, wobec czego bochenek chleba w sklepach kosztować powinien 890 tysięcy mp.

Komisya zezwoliła piekarzom na wypiek pieczywa luksusowego, przyczem ustalono, że cena 4 dkg bułki wiedeńskiej nie może przekraczać 50 tys. mp.

NA FUNDUSZ OLIMPIADY! Celem powiększenia funduszów, potrzebnych na wysłanie szermierzy na paryską Olimpiadę odbędzie się 23 bm. w salach Starego Teatru „Reduta szermierzy“.

— POLOWANIE NA DZIKĄ KACZKĘ. Wczoraj doprowadził policyant na inspekcyę Mieczysława Gofrona, sierżanta, ponieważ na pl. Groble strzelał z flobertu do dzikiej kaczki pływającej na Wiśle, pod mostem zwierzynieckim.

— KAWALERSKA JAZDA SANKAMI. Policya aresztowała Jana Czubaja dorożkarza, który będąc w stanie pijanym, odbył na ulicach Podgórza kawalerską jazdę sankami, powodując popłoch wśród publiczności.

— KARABINY W GNOJU. Na komisaryacie policyi złożył wczoraj Jan Kopta, zamieszkały przy alei Skrzyneckiego, dwa karabiny, które znalazł podczas rozkopywania gnoju.

— PROŚBA O POMOC. Adolf Wachtel chory na zapalenie płuc i oskrzeli leży w szpitalu Bonifratrów i zostawił w domu żonę chorą z trojgiem małoletnich dzieci bez środków utrzymania i opału; prosi tą drogą Szanowną publiczność o wsparcie. Datki przyjmuje Rosa Krieger. Krakowska 45.

— W NIEDZIELĘ dnia 10-go bm. odbędzie się w sali Stradom 15 Zebranie Chaluców. Początek punktualnie o godzinie 7 wieczór.

— NA KURSACH WYŻSZYCH DLA KOBIET IM. A BARANIECKIEGO KARMELICKA 32. II. p. otwarto obecnie specyalny kurs artystyczny. Kierownictwo objął art. malarz Fr. Puresz.

Z TEATRÓW KRAKOWSKICH.

— PREMIERA „ŚWIERSZCZA ZA KOMINEM“. Dzisiaj wchodzi na afisz teatru im. Słowackiego pogodna sztuka K. Dickensa „Świerszcz za kominem“ przygotowywana od dłuższego czasu przez p. Wysocką nowym sposobem pracy zespołu artystów w kilku obsadach w rolach głównych, oraz grania sztuki bez suflera. „Świerszcz grany będzie w niedzielę wieczór oraz kilka razy w b. tygodniu. Jutro popołudniu po raz 17-ty i ostatni „Złoty wiek rycerstwa“ Marlowa, który po tem przedstawieniu schodzi z repertuaru b. sezonu.

— Z OPERETKI. Niezrównana operetka Gilberta „Katja tancerka“ graną będzie dziś w sobotę 9 bm. i jutro w niedzielę 10 bm. o 8 w. w doskonałej obsadzie.

— PO PREMIERZE „CHIMER“ W BAGATELI Publiczność, która wypełniła szczelnie widownię na premierze, burzliwemi oklaskami przy otwartej scenie dawała wyraz swemu zadowoleniu. „Chimery“ powtórzone będą dzisiaj oraz w niedzielę i poniedziałek. Dzisiaj po raz 11 atrakcyjna sztuka Benaventa, Jacinta „Noc sabatu“ o godz. 4 po poł po cenach zniżonych.

ŻYD. UNIWERSYTET LUDOWY „TARBUTH“
Brzozowa 5.

Dziś, sobota N. Mifelew: „Społeczeństwo żyd. w okresie pierwszej emancypacyi (1789—1815)“ I.

Niedziela M. Szmulewicz: „Okres romantyczny w literaturze hebrajskiej“ (hebr.) I.

Początek o godz. 7½. Wstęp dla dorosłych 200 tys., dla młodz. 100 tys.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO.

Sobota: „Świerszcz za kominem“ (premiera).
Niedziela pop.: „Złoty wiek rycerstwa“, wiecz „Świerszcz za kominem“.

TEATR BAGATELA.

Sobota: pop. „Noc sabatu“ (ceny zniżone), wiecz „Chimery“.
Niedziela pop.: „Prawda w winie“, wiecz. „Chimery“.

„OPERETKA“.

Sobota: „Katja tancerka“.
Niedziela pop.: „Szczęście Mery“, wiecz. „Katja tancerka“.

REPERTUAR KIN

REDUTA: „Walka o dolary“.
WARSZAWA: „Indyjski grobowiec“.
SZTUKA: „Arystokrata i cyrkówka“.
WANDA: „Dzieje jednego grzechu“.

Z NOWYCH WYDAWNICTW.

Bücherwelt Nr. 5

Jedynym poważnym miesięcznikiem żydowskim w Polsce jest „Bücherwelt“, wydany przez „Ligę kultury“ w Warszawie. Niestety środki materyalne nie pozwalają widać na regularne ukazywanie się tego na wysokim poziomie stojącego wydawnictwa. „Liga kultury“ powinna wytężyć wszystkie siły, by regularnie wydawać ten miesięcznik, który śmiało porównać można z wydawnictwami europejskiemi.

Na treść ostatniego zeszytu składają się następujące prace: Tłumaczenia biblij na żydowskie w starej żydowskiej literaturze, pióra wybitnego, młodego filologa M. Weinreicha. Problemy żydowskiej kultury u O. Spenglera Dr I. Szipera, Początek realizmu żydowskiej literatury — Sz. Nigera, Honorarya w żydowskiej literaturze — Sz. L. Zitrona, Mark Szayal — B. Ahronsona, Perec Markisz — J. J. Zyngera.

Bardzo obfity dział bibliografii pióra Nigera, Rawicza, Meizla (poezya i beletrystyka) Dr Szipera o dramacie żydowskim, M. Weinreicha i Nigera — o historyi literatury Dr. H. Kameneckiego — o krytyce wiedzy biblijnej, A. Almiego — o książce Natansona „Kultura i cywilizacya“, Dr. Bałabana — o pamiętnikach, J. Jaszumskiego — o przyrodzie, Sz. Kazdania — o literaturze pedagogicznej.— Wreszcie bardzo urozmaicone notatki krytyczne i bibliograficzne. Adres wydawnictwa: Warszawa, Leszno 52|3 M. K.

Listy z kraju.

Z ŻYCIA ŁAŃCUTA. Piszą nam: Po dłuższej przerwie stowarzyszenia i organizacye zabrały się znowu do pracy. Wieczór inauguracyjny, urządzony z okazyi powołania do życia stowarzyszenia „Haszachar“ zagaił p. inż. Spatz. Przemówienie p. Kestenbauma jakoteż przywitania ze strony rozmaitych instytucyi a między niemi także kahału, produkcye klubu „Hazamir“ wypełniły wieczór. Stowarzyszenie Kobiet żydowskich obchodziło onegdaj 10 letni jubileusz istnienia. Udany był wieczór hebrajski pod reżyseryą p. Kestenbauma. Wychowankowie tutejszej szkoły hebrajskiej odegrali „Hatmura Aba tow“ Mifelewa i dyalog „Rofim“. Szczególna wzmianka należy się pp. Justównej, Grajzmanównej, Justowi, Sauerhaftowi i Welzerowi.

Ruchliwej działalności tutejszego kółka dramatycznego należałoby zarzucić niewybredność w doborze sztuk. W tym kierunku kółko dramatyczne powinno stanowczo przeprowadzić reformę.

Praca kulturalna i pozatem nieco się ożywiła. Należałoby sobie życzyć, by kursy z dziedziny literatury polskiej prowadzone przez p. dr Lotringerową uzupełnione zostały także kursami z dziedziny judaistycznej i języka hebrajskiego.

PRZEMYŚL.

Z okazy 80 rocznego jubileuszu literata M. D. Brandstättera wygłosił p. Abraham Kohane w tutejszym stowarzyszeniu „Iwria“ wyczerpujący wykład pt. „M. D. Brandstätter i jego działalność literacka“. Referat przedstawił gruntowny obraz działalności literackiej sędziwego klasyka literatury hebrajskiej.

Sala stowarzyszenia była przepełniona. Po przemówieniu odbyła się dyskusya, w której brali udział pp. Tuchmann, Frac i Seifmann.

Iwria wogóle rozwija się w ostatnim czasie bardzo pomyślnie. Brak tylko odpowiedniego lokalu.

SKAZANIE REDAKTORA „GAZETY PORANNEJ". Dziś sąd okręgowy w Warszawie rozpatrywał sprawę p. Mieczysława Trajdosa, redaktora „Gazety Porannej", oskarżonego przez ppułkownika sztabu generalnego Ścieżyńskiego o zniesławienie, którego skarżący dopatrzył się w opisie wypadków krakowskich.

„Gazeta Poranna" zamieściła wiadomość, że ppułk. Ścieżyński bawił przedtem w Krakowie i organizował akcyę, której wynikiem była śmierć kilkunastu żołnierzy polskich.

Sąd okręgowy skazał redaktora Trajdosa na 3,437 franków grzywny, lub w razie niemożności zapłacenia na 2 tygodnie aresztu.

KOMISARYAT RZĄDU PRZECIW REDAKTOROM „GAZETY WARSZAWSKIEJ" I „PORANNEJ". Wobec sprostowania przez generała Sikorskiego, za pośrednictwem Polskiej Agencyi Telegraficznej wiadomości, podanej w nrze 27 z dnia 1-go lutego br. „Kuryera Poznańskiego" o istnieniu organizacyi konspiracyjnej związanej z jego nazwiskiem, Komisaryat Rządu pociąga do odpowiedzialności karnej z art. 253 k. k. redaktorów „Gazety Warszawskiej" i „Gazety Porannej" za przedrukowanie w dniu 4 i 5 II r. b. artykułu pt. „Strażnica, organizacya konspiracyjna gen. Sikorskiego".

CZARNA DAMA W BIAŁYMSTOKU. W Białymstoku krążyła w ostatnich czasach pogłoska o ukazywaniu się „czarnej damy", która przytem jest zamaskowana i napada na mężczyzn.

Pogłoska ta, jak się okazało, nie była pozbawiona podstawy i wreszcie wszystko się wyjaśniło.

Oto bowiem na ul. Sienkiewicza o godzinie 9 wieczorem, przechodniów, zwłaszcza młodych, zaczepiała istotnie kobieta w czarnej masce, proponując im, żeby ją odprowadzili na dworzec Poleski. Niektórych prosiła o papierosy, szepcąc coś do ucha. Zjawił się wreszcie po licyant, który chciał ją odprowadzić do komisaryatu.

Ta zaś oświadczyła, że w żaden sposób nie pójdzie tam pieszo, lecz musi pojechać dorożką, którą też sprowadzono.

W komisaryacie nieznajoma sama zdjęła maskę, poczem stwierdzono, że jest to dama dość lekkiego prowadzenia się, lat 38; pochodząca z Wysokiego Mazowieckiego.

Sprawę skierowano do sędziego śledczego.

MILIARDOWA KRADZIEŻ W LWOWSKIEJ KASIE SKARBOWEJ. Kasyer Głównej Kasy Skarbowej we Lwowie zauważył onegdaj brak 50 sztuk obligacyi pożyczki złotej, wartości kilku miliardów mp. Obligacye te znikły w sposób niewytłumaczony wśród bardzo tajemniczych okoliczności. Kasa Skarbowa doniosła natychmiast o wypadku Ekspozyturze policyi śledczej, która wdrożenie dochodzeń poleciła wywiadowcom Bandrowskiemu i Glinianskiemu, działającym pod kierownictwem komisarza Batorskiego. Dochodzenia te, prowadzone z nadzwyczajną skrupulatnością i energią dały wynik dodatni, gdyż wkrótce wyszło na jaw, że sprawcą kradzieży jest niejaki M. emerytowany urzędnik Dyrekcyi Skarbu, przyjęty obecnie do czynności pomocniczych.

Dzisiaj odstawiony został M. do sądu karnego, przed którym stanie jako oskarżony o zbrodnię kradzieży.

Przegląd gospodarczy.

HANDEL

WALKA Z PASKARSTWEM PRODUCENTÓW. Rozwijająca się w dalszym ciągu tendencya zniżkowa na wszystkie artykuły spożywcze hamowana jest, jak wykazują urzędowe dane przez zachłannych producentów, którzy nie obawiając się żadnych konsekwencyi karnych w dalszym ciągu starają się podbijać ceny. To też kupcy własnemi siłami usiłują zwalczać zachłanność producentów. I tak rynek mięsny wyszukał tańsze i lepsze gatunki wołów z Rumunii, zaś gatunki tańszych z Łotwy. Jak się okazuje woły rumuńskie kalkulują się w tej samej cenie co woły polskie a nawet nieco taniej. Gatunki średnie dostarcza Łotwa, które są o wiele tańsze niż nasze. W dniu wczorajszym przybyła nowa partya wołów z Rumunii i szereg wagonów bydła łotewskiego. Import obcego bydła będzie zdaje się najskuteczniejszym środkiem represyjnym przeciwko paskarstwu producenta.

POLSKI EKSPORT DO FRANCYI. Wartość naszego wywozu do Francyi stanowi zaledwie za pierwsze półrocze 1923 roku 2,8 procent ogólnego wywozu, gdy tymczasem wywóz do Niemiec stanowi 56,2 procent. Z tego względu wartość polskiego wywozu do Francyi wynosi zaledwie 71,2 procent wartości francuskiego przywozu do Polski.

WOLNY DOWÓZ KSIĄŻEK, DRUKÓW I MUZYKALIÓW DO CZECHOSŁOWACYI. Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Handlu w Pradze, dozwolonym został począwszy od 1 lutego br. bez konieczności uzyskania pozwolenia przywozu oraz bez potrzeby poprzedniego zgłaszania — dowóz z zagranicy do Czechosłowacyi książek, druków, kalendarzy, dodatków literackich, czasopism, naukowych map, muzykaliów, zapisanych papierów, aktów i rękopisów.

PODATKI

JAKI BĘDZIE OBECNIE PODATEK WĘGLOWY. Po projektowanej dalszej zniżce podatku węglowego, podatek ten ma wynosić: 15 procent dla obrotu wewnętrznego, 10 procent dla eksportu na Górnym Śląsku, 12 i pół procent i 7 i pół procent dla silniejszych kopalni Zagłębia Dąbrowskiego, 8 procent i 3 procent dla Zagłębia Krakowskiego; 3 procent i wolny eksport bez podatku dla kopalni małych.

PRZEMYSŁ

SZWEDZKIE MASZYNY W POLSCE. Na podstawie statystycznych danych okazuje się, że wywóz maszyn szwedzkich do Polski wyniósł w roku 1922 1 procent ogólnego wywozu maszyn. W tym czasie wywieziono do Rosyi parowozów 100 procent i motorów spalinowych 6 procent, maszyn elektrycznych 4 procent, aparatów telegraficznych i telefonicznych 21 procent, różnych 8 procent, tak, że udział Rosyi w ogólnym eksporcie maszyn szwedzkich wyraził się liczbą 34 procent i osięgnął najwyższą cyfrę eksportu do poszczególnych krajów.

Ceny złota i srebra.

Kraków, 8 lutego. — W dniu dzisiejszym płaciła PKKP. za 1 gram złota czystego 6,014.000 mkp. 1 gram srebra 171.900 mkp.

Za waluty złote: dolar 9,050.000 korona austr. 1,883.000, marka niemiecka 2,155.000, jednostka unii łac. 1,745.000, korona skand. 2,425.000 rubel 4,656.000, funty ang. 44,036.000.

Monety srebrne: Dolar 4,134.000, korona austr. 717.000, marka niemiecka 859.000, kor. skand. 1,031.000, jednostka unii łacińskiej —, rubel 2,093.000, szyling 899.700

Z giełdy.

Kraków, 8 lutego.

Nastrój na giełdzie efektów był dziś nieco przychylniejszy, dzięki czemu szereg akcyj uzyskał niewielkie zwyżki kursowe. Poprawiły swe kursy zwłaszcza papiery metalurgiczne, naftowe a z cukrowych Chybie, której kurs we Lwowie jest od kilku dni znacznie wyższy niż w Krakowie.

Obrotów dokonano niewiele, jednak na ultimo lutego kupują wcale chętnie.

Po giełdzie robiono Jaworzno drobne 135.000—132.000, po 25 sztuk 120.000, Gazy wsch. 85.000, Len 5—5.300, Lokomotywy 8.100—8.300, Nafta Krosno 19.000, Huta szkła w Krośnie 9.500, Węglówki 220—225, Elektrownia na Sanie 850—900, Gloria 1.300—1.500.

Waluty nieco mocniejsze, jednak zwyżka ta nie jest narazie groźna. Robiono dziś Nowy Jork 9.400, Zurych 1,640, Praga 276—270, Wiedeń 133, Londyn 40.700—40.600.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	8 II.	7 II.
Polski Bank Przem. I-VIII	2500—2550	2550—2580
Bank Hipoteczny	3500	—
Bank Małopolski	—	8050
Ziemski Bank Kredyt.	1825—2100	1950—2100
Powszechny Bank Kred.	450	450—475
Bank Komercyalny I—IV	650	775
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	22000	—
Polskie Tow. handl.	2325—2400	2300—2410
Handl. Sp. akc. „Impex"	130—150	130—140
„Pharma" Mag. Jawornicki	3000-3100	2825-3100
Tow. han. Bracia Rolniccy	650—700	550
„Polski Glob"	600—625	650
C. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	650—700	575—600
Warsz. Tow. Trans. i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	[illegible] 51000	49600-49400
H. Cegielski, Poznań	3100—3300	3025—3200
Parowozy I-III.	2500—2600	2400—2500
„Automotor" fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejowskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" Zakł.	4100—4200	4000—4150
Zakłady amunic. „Pocisk"	—	—
Huta żelazna, Kraków	—	—
„Górka" fabryka cementu	82000-83000	80500-82000
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	29500	29000 29500
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	14 50 14360	13500 13750
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	2525—2550	2500—2550
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	2200—2400	2000-2150
„Oikos" T. A.	—	—
„Strug" Przem. drzewny I.	7700-8000	7700-7500
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	1000
Syndykat koszyk, Kraków	1050—1150	1150—1.00
Fabr. przet. ził. w Trzebini	18500	17000-18000
„Azot" I—IV.	2600	2500—2700
„Agrochemia"	—	—
„Kraków" Zj. fab. prz. wysk.	7400—7500	7400—7450
Fabr. cukru w Chodorowie	26800-27200	26900-27000
Cukrownia Chybie I.	53000-55000	53000
A. Piasecki	4900—5000	5000
Fabr. porcel. w Ćmielowie	9250—9500	9400—9500
Elektr. w Sierszy I-IV	1800—1900	1725—1800
S. W. Niemojewski	—	3300—3400
Fabr. kapeluszy w Myślen.	900	750

Giełda warszawska

Giełda warszawska z dnia 8 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 9,350.000—9,300.000 frank złoty w kupnie 1,800.000, bony złote 1,950.000—1,800.000, pożyczka złota 11000—13000, milionówka 1,100—1,200—.

Czeki: Belgia tranz. 386—384, Berlin tranz. ——, Gdańsk tranz. ——, Holandya tranz. 3515—3495, Londyn tranz. 40,660.000—40,300.000, Nowy Jork tranz. 9,350.000, Paryż tranz. 436000—432000, Praga tranz. 266000—265500, Szwajcarya tranzakcja 1640000—1630000, Wiedeń tranz. 131½, Włochy tranz. 412,

Warszawa 8 b. m. (PAT.) Giełda. Akcye Podane cyfry rozumieją się w tysiącach Mp. Bank Małopolski, Kraków ——, Bank Przemysłowy Lwów 2500—2450—2550, Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 15500, Puls 1575—1635—1575, Wildt 625—650, Cukier Warszawa 15750—17500—17250, Cegielski 2900—3150—3050, Ursus 5500—5650—5500, Parowozy 2500—2450—

2600, Zawiercie ——, Żegluga 650—625, Polska nafta 2400, Siła i Światło 2500—2800—2650, Ćmielów 8750—8600, T. P. G. ——, Starachowice 16750—17000—17000, Pocisk 5200—5500—5400, Zieleniewski 51000—53500, Żyrardów 910000—945000, Chodorów 27250—25500—26000, Trzebinia 3300.

Giełda wiedeńska

Wiedeń 8 bm. (PAT.) **Dewizy.** Amsterdam 26500 Zagrzeb i Belgrad 842 Berlin 15.50 (za bilion) Bruksela 2909, Budapeszt 243, Bukareszt 363, Chrystiania 9380, Kopenhaga 11650, Londyn 306.000, Madryt 8930, Medyolan 3114, Nowy Jork 70935, Paryż 3282, Praga 2059, Sofia 518 Sztokholm 18370 Warszawa ——— (za 10.000) Zurych 12365, Dolary 70800, Belgijskie 2870, duńskie 11490, marka niemiecka 15.10, angielskie 304.200, francuskie 3285, holenderskie 26500, włoskie 3110, jugosłowiańskie 839, norweskie 9260, polskie 73—83, rumuńskie 356, szwedzkie 18160, szwajcarskie 12350, hiszpańskie 8810, czeskie 2042, węgierskie 155.

Papiery lokacyjne. Renta majowa 1150, austr. renta koronowa 1100, renta lutowa 2120, węg. renta koronowa 7700, losy tureckie ———, priorytety kolei południowej 540000, Anglobank 328.000, Bankverein 188.000, Bodenkredit 406000, Austr. zakład kredytowy 289000, Bank depozytowy 67000, Laenderbank 291000 Merkury 180000, Unionbank 290000, Bank obrotowy 140060, Zivnostenska 802000, Kolej północna 16650000, Lwów—Czerniowce ———, Koleje austr. 792.000 Kolej południowa 115000, Alpiny 658000, Berg u. Hutten 1650000. Krupp 424000 Huta Poldi 830000, Praskie tow. przemysłu żel. 1,880.000, Rima 209000 Skoda 1245000, Zieleniewski ———, Apollo 570000, Fanto ,260.000, Gal. Karpaty ———, Galicya ————.

Wiedeń, 8 lutego. PAT. Giełda. Akcye polskie. Iriag 258.000—262.000, bank małopol. 21.000, bank dysk. —.—, bank hipot. 25.000, Kompas 33.000, Goleszów 2,160.000, Browary —.—, Lumen 58.000, nafta ska. akc. 2,090.000, Mraznica 176.000—183.000, TPG. 100.000—104.000, Portland cement 1,365000 Lwów-Czerniowce 330.000, Silesia 664000, Zieleniewski 378.000, gal. Karpaty 425.000, Galicya 22,300.000, Schodnica 1,100.000, Siersza 210.000.

Giełda berlińska

Końcowe kursa dewiz w Berlinie z 8 bm. (PAT) cyfry w milionach Amsterdam 1585038 Buenos Aires 1401488, Bruksela 172568, Chrystiania 564585, Kopenhaga 884285, Sztokholm 1103235, Helsingfors 105785 Włochy 184538 Londyn 18,154.500, Nowy York 4,189.500, Paryż 195500, Szwajcarya 731650, Hiszpania 536655, Japonia 1855375, Belgrad 50572, Rio de Janeiro 498710, Wiedeń 60049, Praga 121695, Budapeszt 147630 Sofia 31171.

Giełda zurychska.

Zurych. 8 lutego. Zamknięcie giełdy. Holandya 215'70, Nowy Jork 573 i pół, Londyn 24.82, Paryż 26'62 Medyolan 25'17, Praga 16'68 i ¼, Budapeszt 00201, Belgrad 6'80, Bukareszt 292, Sofia 425, Wiedeń 00081, austr. korona stemplowana 00081¼.

Marka polska w Zurychu.

Zurych 8 II. PAT. Szwajcarski Bankverein notował dziś niecLicyalnie Warszawę 0000050—0000100.

Giełda londyńska.

Londyn, 8 lutego PAT. Otwarcie giełdy. Radio. N. Jork 432.50, Francya 93.05, Belgia 105.45, Włochy 98.43, Szwajcarya 24.81, Hiszpania 3377½, Portugalia 168, Holandya 1151¼, Dania 2647½, Norwegia 3215½, Szwecya 1646½, Helsingfors 17250, Niemcy 18000, Austrya 307.500, Praga 147.75, Ateny 242.50, Brazylia 668.

Giełda paryska.

Paryż, 8 lutego. PAT. Otwarcie giełdy. Radio. Londyn 93.26, Nowy Jork 2154, Belgia 88.40, Hiszpania 276.—, Włochy 94.50, Szwajcarya 376, Dania 349, Holandya 809, Norwegia 289, Szwecya 565, Rumunia 11.

W sprawie noweli do ustawy o ochronie lokatorów.

Kraków, 9 lutego.

(sd) Według brzmienia podanych wczoraj przez PAT. uchwał sejmowej komisyi prawniczej, właścicielowi domu wolno usunąć lokatora z dotychcza zajmowanego mieszkania, o ile dostarczy on usuniętemu lokatorowi domu nadbudowanej równowartościowego i odpowiadającego po trzebom lokatora mieszkania.

Takie sformułowanie mogłoby doprowadzić do tej sytuacyi, że właściciel domu dostarczy lokatorowi w nadbudowanej części domu mieszkania i usunie go z dotychczas zajmowanego lokalu, a w miesiąc później wypowie temu lokatorowi i sprawę wygra, bo nadbudówki nie podlegają ochronie lokatorów.

Przypuszczać należy, że ewentualność ta została w komisyi przewidziana a tylko relacya PATa nie jest dość dokładna.

Pierwsza narada Egzekutywy Syońskiej z rządem Macdonalda w sprawach palestyńskich.

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Londyn, 8 lutego (F) Prezes Egzekutywy Wszechświatowej Organizacyi Syońskiej p. Nachum Sokołow odbył dłuższą konferencyę z angielskim ministrem kolonii Thomasem oraz z członkiem rządu pułk. Wedgwoodem. Przedmiotem konferencyi były wyłącznie aktualne sprawy palestyńskie.

P. Sokołow jest bardzo zadowolony z wyników swej konferencyi z nowymi ministrami.

Aresztowanie dygnitarza wojskowego w związku ze spiskiem P. P. P.

Sin. Warszawa. (Telefonem) W śledztwie prowadzonem w sprawie spisku PPP nastąpił wczoraj nowy zwrot. Oto na zarządzenie prokuratury został osadzony w więzieniu wojskowem przy ulicy Dzikiej generał Macewicz, b. szef lotnictwa wojsk polskich.

Aresztowanie drugiego z rzędu generała za udział w spisku PPP wywarło silne wrażenie.

Nie było sprawozdania o zamachach bombowych

Sin. Warszawa. (Telefonem) Posiedzenie sejmowej komisyi administracyjnej, na którem rząd miał zdać sprawozdanie z wyników śledztwa w sprawie PPP, oraz zeszłorocznych zamachów bombowych w Krakowie, w Warszawie i Zagłębiu, nie doszło do skutku z powodu nieobecności referenta (!! — Red.)

Podpisanie traktatu włosko-rosyjskiego.

Włochy mianują już swego ambasadora w Moskwie.

Rzym, 8. 2 PAT. Wczoraj podpisany tu został traktat włosko-rosyjski. W związku z podpisaniem traktatu agencya Stefani ogłasza następujące wyjaśnienie: Zgodnie z oświadczeniem, jakie złożył Mussolini dnia 30 listopada ub. r. w parlamencie premier włoski oświadczył delegacyi rosyjskiej w dniu 31 stycznia br. na końcowem posiedzeniu konferencyi obradującej nad zawarciem traktatu handlowego, że z uwagi na to, że układ został zawarty Mussoliniuważa sprawę uznania Rosyi sowieckiej de iure za rozwiązaną. Rząd włoski będzie mógł przystąpić niezwłocznie do mianowania ambasadora przy rządzie moskiewskim, w konsekwencyi zaś stosunki między obu krajami od dnia 7 lutego stają się ostatecznie określone i nawiązane.

Sowiety niszczą handel prywatny.

Moskwa, 8. 2 PAT. Z Leningrodu donoszą o licznych nowych aresztowaniach. Według informacyi zostało aresztowanych około 300 aferzystów, czarnogiełdziarzy i szulerów. Aresztowania prowadzi główny urząd polityczny. Aresztowania te są dalszym ciągiem systematycznego niszczenia handlu prywatnego, którego skutki dają się już odczuwać przez zastój w handlu detalicznym.

* * *

Moskwa, 8. 2 PAT. Przedstawicielem handlowym w Polsce został mianowany Miaskow.

Rozporządzenie w sprawie obrotów w walutach obcych.

Sin Warszawa. (Telefonem). W dzienniku Ustaw nr. 12 ukazało się rozporządzenie ministra skarbu, zmieniające dotychczasowe przepisy dewizowe. Rozporządzenie dotyczy przedewszystkiem możności prowadzenia przez niektóre banki rachunków w walutach obcych, dalej uskutecznia wypłat, udzielania kredytów i oprocentowania ich w walutach obcych.

Banki te, które pragną prowadzić takie obroty muszą uzyskać specyalne zezwolenie ministra skarbu. Jak się dowiaduję, szereg odpowiednich podań wpłynął już na ręce ministeryum.

P. YOUNG WYJEŻDŻA Z POLSKI.

Sin Warszawa. (Telefonem). Premier Grabski przyjął wczoraj komandora Younga. Konferencya dotyczyła sprawozdania, jakie p. Young ma złożyć w sprawie sytuacyi finansowej w Polsce. Zdaje się, że sprawozdaniem tem zamknie p. Young swą działalność w Polsce, poczem wyjedzie do Anglii.

Tragiczny wypadek angielskiego następcy tronu.

Londyn, 8. 2 PAT. Reuter. Książę Walii spadł z konia i doznał złamania obojczyka.

Bułgarya wobec Ligi narodów

Sofia, 8. 2 PAT. Polradio. Przed rozpoczęciem dyskusyi w Sobraniu nad ratyfikacyą szeregu traktatów i konwencyi minister spraw zagranicznych Kalfow wygłosił dłuższe przemówienie, w którem przedstawił sytuacyę zagraniczną kraju. Mowca wyraził na wstępie swoje wielkie uznanie dla Ligi narodów, dla której według słów ministra żaden kraj nie żywi równie wielkiej sympatyi jak Bułgarya.

Lawina zasypała pociąg.

Linz, 8. 2 PAT WBK. Na stacyi kolejowej Sieffau spadła lawina śnieżna długości na 300 metrów a szeroka na 30 m. na przejeżdżający pociąg osobowy i zasypała go. Ponieważ koryto rzeki Anizy zostało zasypane śniegiem, woda rzeki wystąpiła z brzegów aż do wysokości toru kolejowego. Władze cywilne i wojskowe wysłały ekspedycyę celem ratowania podróżnych.

Kronika telegraficzna.

— Polskie stowarzyszenie przyjaciół pokoju wystąpiło do warszawskiej rady miejskiej z wnioskiem zbudowania na pl. Saskim po zburzeniu cerkwi wielkiej kolumny niepodległości dla upamiętnienia na niej faktów, związanych z przywróceniem niepodległości oraz uwieńczenia jej postacią Wilsona.

— Polradio. Stosunki dyplomatyczne między Turcyą a Rosyą zostały podjęte.

— Rada Komisarzy ludowych przyjęła traktat handlowy z Afganistanem.

— Kupiec niemiecki, któremu skradziono w Hamburgu 180 tysięcy dolarów, zdołał pochwycić złodzieja w Messynie po niezwykłym pościgu przez Niemcy i Włochy, częściowo samolotem a częściowo koleją i autem.

— Zmarła w Londynie w jednym z hoteli z przyczyn dotychczas niewyjaśnionych znana socyalistka francuska, Mme Sorge. Przybyła ona do Londynu we wtorek.

— Donoszą z Waszyngtonu, iż b. prezydent Taft, który obecnie jest prezydentem najwyższego trybunału, zapadł na ciężką chorobę żołądka. Stan jego uważany jest za bardzo poważny.

— Donoszą z Monachium: Wedle wiadomości, pochodzących z wiarygodnego źródła, dymisya Kahra ma wkrótce nastąpić. Powodem ma być, jak słychać, zły stan zdrowia.

— Policya włoska wykryła w miejscowości Ospedaletto 1500 granatów ręcznych, zapas ładunków do karabinów oraz sztylety, które ukryli komuniści nazajutrz po opanowaniu fabryk.

— W Rzymie zaprzeczają wiadomości o odwołaniu ambasadora włoskiego z Londynu.

Drobne ogłoszenia.

Rutyn. siłę biurową, piszącą biegle na maszynie do buchalteryi i korespondencyi ze stenografią polską przyjmie Polska Spółka Węglowa w Krakowie, ul. Andrzeja Potockiego 8. Zgłoszenia między 5—6 popoł. 178

Poszukuję zdolnego fachowca z branży trykotaży i bielizny, jako podróżującego za dobrą i stałą pensyą. Wymagana jest praktyka i dobre świadectwo. Zgłoszenia pod „Fachowiec“ do Adm. N. Dz. 145

POSZUKUJĘ ZDOLNE EKSPEDYENTKI z działu towarów metrowych. Reflektuję na siły pierwszorzędne, pracujące także w sobotę. Zgłoszenia Schreiber, Floryańska 32.

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące, w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła, wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych

W KRAKOWIE PRZY ULICY ORZESZKOWEJ L. 7.

Stow. wysł. żołn. w. m. „Ansche Chail“ w Krakowie poszukuje zdolnego

kursora

181 Zgłoszenia przyjmuje: Henryk Pacanower, Kraków, Agnieszki 10

EMANUEL TEUFEL

Kraków, Starowiślna 52. Tel. 1309.

Skład komisowy nafty rafineryi

Vacuum Oil Company S. A.

182 **w Czechowicach.**

Na prowincyę wysyłam naftę w żelaznych beczkach

WINA **prawdziwe węgierskie i hegylajskie** dla hurtowników poleca po najtańszych cenach **Spółka dla Tłoczenia i Handlu win**, Ska z ogr. odp., **Lwów, plac Maryacki L. 4** (w podwórzu).

כשר של פסח 179

współwłaśc.: Szymon Drattler. — Zdolni zastępcy poszukiwani.

PRACOWNIA BLACHARSKA JAKOBA GROSSMANNA w Krakowie przy ul. Jakóba l. 3.

wyrabia wanny, wanienki dziecięce i nasiadówki oraz wszelkie roboty w zakres blacharstwa wchodzące po cenach przystępnych. 1348

Zawiadamiam niniejszem Szanowną P. T. Klientelę, iż w moim zakładzie krawieckim obok działu

kostyumów i płaszczy

otworzyłem dział francuski dla pierwszorzędnego wykonania

wszelkiego rodzaju sukien damskich

według najnowszych zagranicznych modeli.

130 Z poważaniem

I. Kempler, Kraków, Grodzka 25.

M. BETTEIL

hurtownia papieru i przyborów piśmiennych

Kraków, ulica Mostowa L. 6

poleca swój bogato zaopatrzony magazyn po cenach nader przystępnych, oraz dobrych warunkach sprzedaży.

Młyn parowy „Izabela“ w Lisku-Łukawicy

dostarcza

po cenach konkurencyjnych mąki pszennej, grysiku kukur., mąki kukur. i otręby. 180

Pracownia wózków dziecięcych

J. BOTWIN

Kraków, ul. Floryańska 30.

33 Na żądanie wysyła się 2 fotografie po nadesłaniu 200.000 mkp. w znaczkach.

Ważne dla przedsiębiorstw!

BIURO BUCHALTERYJNO-REWIZYJNE

(zorganizowane na wzór zagraniczny)

2179 **S. SANDHAUSA**

zaprz. rzeczoznawcy sądow. i rewidenta dla Spółdzielni z ramienia Rady Spółdzielczej Min. Skarbu

obecnie: Kraków, ul. Poselska 22 (Hotel Narodowy)

Telefon Nr. 3022.

Adres listowy: Kraków, I., **Skrytka pocztowa 101.**

Sporządza bilanse i zamknięcia ksiąg, przeprowadza stałą lub czasową kontrolę księgowości. Założenie ksiąg **handlowych i obrotowych** oraz prowadzenie tychże **Reorganizacya oraz regulowanie zaniedbanej buchalteryi.** Wykonuje czynności tak w miejscu jak i na prowincyi.

BANK MAŁOPOLSKI S. A.

172 **w Krakowie, Rynek główny L. 25**

i wszystkie jego Oddziały przyjmują zgłoszenia subskrypcyjne na

akcye Banku Polskiego na oryginalnych warunkach.

Bank przyjmuje również **wkłady waloryzowane** bonifikując odsetki wedle umowy.

Węgiel śląski i krajowy

wagonowo na dogodnych warunkach dostarcza **Polska Spółka Węglowa, Kraków, Andrzeja Potockiego 8.** Tel. 4075 i 3538

Adres telegraficzny: „ENERGIA“ Kraków.

OFIARY KWASU MOCZOWEGO

Artretyk musi co miesiąc przeprowadzać kuracyę Urodonalem (głównie po nadużyciach w jedzeniu i piciu), która go zachowa przed atakami podagrycznymi, reumatycznymi i kolkami nerkowemi. Z chwilą, kiedy uryna przybiera kolor czerwony lub zawiera piasek, spieszcie po ratunek do Urodonalu.

Podagra
Reumatyzm
Piasek
Arterio-Sclerosa
Kwasy

Środek polecony przez Prof. **Lancereaux** b. Prezesa Akad. Medycznej w swojem dziele o podagrze.

Zatruty przez kwas moczowy, dręczony przez cierpienia, może być uratowany tylko przez

Urodonal Chatelain'a

ponieważ URODONAL rozpuszcza KWAS MOCZOWY.

Urodonal Chatelain'a jest do nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

Przy kupnie należy domagać się zawsze firmy wynalazcy **CHATELAIN'A.**

Z wszelkiemi informacyami zwracać się Warszawa, Fredry 4. Tel. 73-55 i 155-59.

CHOROBY PŁUCNE SĄ ULECZALNE

Po wieloletnich próbach doszli lekarze do wniosku że **„FAGOSOL“** leczy choroby płucne. 108

„Fagosol“ zalecamy przez powag. lekarskie, leczy **bronchit, gruźlicę, kaszel, astmę** i **koklusz.**

Skład główny: HENRYK FUKS, Warszawa, Żórawia 4a

Poszukuje się spólnika

fachowca do dobrze zaprowadzonego składu sukna (sklep frontowy) w VIII. Dzielnicy celem powiększenia tegoż. — Zgłoszenia pod „Spólnik“ do Administracyi N. Dz. 129

Buchalter-bilansista

koresp. polsko niem. z bardzo dobrem świadectwem Akad. handl. i 8-letnią praktyką w pierwszorzędnych przedsiębiorstwach (również akcyjnych) przemysłowych i handl. zmieni posadę.

Zgłoszenia pod „Samodzielny“ do Adm. N. Dziennika.

Nakładem Gal, Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.